

Oulu2026
Euroopan kulttuuri-
pääkaupunki

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Sarasuon päiväkoti 2022-2025

SIVISTYS- JA
KULTTUURIPALVELUT

OULU

Johdanto

Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria: "Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennako-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä." (Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma)

Yhdenvertaisuuslain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja-perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvolaintarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Laintarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolenilmaisuun perustuva syrjintä.

Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan yksikkömme varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämisen kohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022–2025.

Nykytilan kartoitus

Teimme alkukartoituksen Tasa-arvokompassimateriaalin avulla. Ensin itsenäisesti, jonka jälkeen kasvattajatiimit työstivät aihetta omissa palaverissaan. Tiimikeskustelujen jälkeen kävimme teemaa läpi yhteisessä koko päiväkodin keskustelussa, jonka perusteella valitsimme kehittämiskohteet. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä

Yksikön kehittämiskohteet

Lasten kaveritaitojen tukeminen ja vahvistaminen

Lasten tunnetaitojen tukeminen ja vahvistaminen

Kasvattajien sukupuolineutraali puhe

Lasten kaveritaitojen tukeminen ja vahvistaminen

Kaveritaitojen kehittäminen lähtee syvältä pedagogisesta toiminnasta. Kaveritaidot tukevat myönteisen minäkuvan kehitystä, toisten hyväksyntää, kuuntelemista.

- Lapsen on tärkeä oppia hyväksymään itsensä, jotta voi hyväksyä myös muut sellaisina kuin he ovat. Tärkeää tukea lapsen minäkuvan kehittymistä huomaamalla lapsen omia vahvuuksia ja positiivisia asioita.
- Kauden alussa ryhmätetään lapsiryhmä ja tehdään kaikille lapsille sellainen olo, että he ovat tärkeitä ryhmän jäseniä ja tervetulleita ryhmään. Luodaan turvallinen ilmapiiri ja luottamus ryhmän jäsenten välille (aikuiset, lapset ja vanhemmat). Tutustumis- ja ryhmäytymisleikit apuna.
- Suunnitelmallinen pedagogiikka: Selvät säännöt ryhmässä (helposti omaksuttavat, säännöistä esim. kuvia), miten kaveria kohdellaan & pienryhmätoiminta
- Aikuinen mukana leikeissä ja sanoittamassa sosiaalisia tilanteita
- Aikuisen puhetapa, kehonviestintä, eleet, lämmihenkinisyys, kohteliaisuus, tervehtiminen aamuisin (nimellä). Millä tavalla aikuiset kohtelevat toisiaan ja puhuvat toisilleen heijastuu myös lasten käytökseen ja puhetyyliin.
- Positiivinen pedagogiikka kaikessa arjen toiminnassa: annetaan positiivista palautetta, kannustetaan, kuulluksi tuleminen tärkeys, aikuisen oman esimerkin tärkeys, suunniteltu toiminta ja arviointi
- Positiivinen suhtautuminen toisiin ja lasten perheisiin.
- Lapsiryhmän leikkien havainnointi ja mahdollisiin epäkohtiin puuttuminen. Havainnoidaan etenkin ryhmän dynamiikkaa.
- Rohkaisu avoimeen keskusteluun lasten kanssa, puhutaan totuudenmukaisesti
- Ystävyys ja kaveritaito kirjallisuus
 - Tunnekerho: esim. tunnekortit, tunnepeli -> opitaan tunnistamaan ja sanoittamaan myös kaverin tunteita. Opetellaan puhumaan rehellisesti ja kannustetaan lapsia kertomaan mahdollisista ikävistä tilanteista heti aikuiselle
- Leikkipedagogiikka eli ns. "taikurin hattu", jonka avulla opetellaan leikkimään erilaisissa ryhmissä tai parin kanssa. Lapset oppivat erilaisuutta ja toimimaan erilaisten ihmisten kanssa. Lapset myös pääsevät tekemään/leikkimään eri asioilla eikä aina päädy samoihin lempi leikkeihin.

Lasten tunnetaitojen tukeminen ja vahvistaminen

- Positiivinen pedagogiikka: Lapsen hyvän käytöksen huomaaminen ja sanoittaminen ääneen lapsen kuullen. Sen myötä lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja myöhemmin hankalien tunteiden käsittely on helpompaa. Jo yrittäminen ansaitsee keuhut.
- Vahvistetaan ja tuetaan erityisesti myönteisiä tunteita. Muistetaan, että kuulevien korvien lähellä kerrottu positiivinen juoru kantaa hedelmää ("Arvatkaapa kuinka iloiseksi tulin, kun näin että Annika laittoi Eemeliltä pudonneen käsipaperin roskakoriin!" => Lapset alkavat tavoitella toivottua käytöstä.
- Opetellaan tietoisesti sietämään eri tunteita: surua, pettymystä, jännitystä. Käydään yhdessä läpi keinoja, jotka auttavat tunteiden hallitsemisessa.
- Kehon osat ja toiminnot: Kehon osien tunnistaminen -> oman fyysisen kehon tunteminen -> kehon ilmiöiden tunnistaminen (juoksin kovaa, hengästyin) -> tunnereaktioiden tunnistaminen -> tunteiden säätely ja kontrollointi. Keinoina: leikit, joissa nimetään kehonosia, hieronta, silittely (kehon osien nimeäminen samalla), rentoutus, satuhieronta, asennot ja liikkeet mallista.
- Tunteiden nimeämistä arjen tilanteissa (Pekkaa harmittaa, kun koiramopot olivat varattuja eikä hän päässyt mopoilemaan.) Lasten voimakkaisiin tunnereaktioihin aikuinen suhtautuu rauhallisesti. Tilanne sanoitetaan, tunteet nimetään ja siitä keskustellaan, kun lapsi on rauhoittunut. "Mitä tapahtui?"
- Aikuisen tietoisuus omista tunteistaan, niiden sanoittaminen lapsille ("Olen iloinen, koska...") Aikuinen on esimerkki lapsille hyvistä tunnetaidoista.
- Pienryhmätoiminta: Aikuinen läsnä kaikissa tilanteissa, jolloin lasten on turvallista näyttää tunteensa. Tilanne voidaan tällöin käsitellä heti.
- Lorujen ja laulujen kertomista eri tunteita esiin tuoden. Esim. Vihaisena: "Orava, orava, häntää heiluttaa. Oksallansa istuu, käpyä nakertaa. Orava, orava, häntää heiluttaa."
- Tunnekerho käytössä monella ryhmällä. Materiaaleja: Piki, Jukka Hukka, Ympyräiset auttavat käymään tunteita läpi lasten tasolla.
- Eri toimintojen arviointi lapsilla: esim. Jäikö jumpasta 😊 vai ☹️ - mieli. Kuvat tukevat tunteiden ilmaisua.

Kasvattajien sukupuolineutraali puhe

- Puhutellaan lapsia omilla nimillä. Ei tytötellä ja pojitella.
- Ryhmäjaot voi tehdä esim. vaatteiden väreillä
- Jos lapsi haluaa, että häntä puhutellaan/kutsutaan tietyllä nimellä tai lempinimellä, niin se sallittakoon.
- Ei nimetä lapsia iän tai koon mukaan esim. Iso-Anna tai pikku-Anna
- Annetaan erilaisia leikkimahdollisuuksia ja rikastetaan niitä. Ei ohjata esim. poikia vain auto- tai legoleikkeihin.
- Me kasvattajat huomioimme sen, että voimme olla leikeissä erilaisissa rooleissa. Esim. naiskasvattajat voivat olla muissakin kuin äidin tai mummon roolissa.
- Lapsille opetetaan, ettei kasvattajia kutsuta esim. Tädiksi tai sediksi. Kutsutaan kasvattajiakin omilla nimillä.
- Pedagogisessa dokumentoinnissa käytetään termiä "lapsi", ei esim. Anna on iloinen tyttö, vaan Anna osallistuu mielellään toimintaan. Anna hymyilee paljon. Kuvataan lapsen toimintaa.
- Käytetään oikeita ammattinimikkeitä esim. pelastushenkilö

Arviointi

Arvioimme suunnitelman toteutumista toimintakauden aikana pedagogisissa palaverissa ja nostamme tarvittaessa esille uusia kehittämiskohteita. Lapset tekevät arviointia kuvatuon (esim. hymynaamat) ja keskustelun avulla.

Sarasuon päiväkoti 2022-2025

Materiaalit

- [Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus \(OuKa/Akkuna\)](#)
- [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa \(OPH\)](#)
- [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki](#)
- [Tasa-arvokompassi esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen](#)
- [Tasa-arvokompassi perusopetukseen](#)
- [Tasa-arvo toimintakulttuurin keskiöön materiaalipankki](#)
- [Koulu vailla vertaa –opas yhdenvertaisuussuunnitteluun](#)
- [Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu perusopetuksessa ja päiväkodissa/Oulun yliopiston julkaisu](#)
- [KARVIN selvitys Tasa-arvo teoiksi ja todeksi](#)
- Nykytilan kartoitusta varten tutustu: [Unicefin kysely nuorille](#)
- [Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Oulun kaupungin toiminnassa \(Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2019-2021\)](#)